

[Ministeren for Grønland.]

foreliggende tilfælde foreslåede fremgangs-måde indebærer et brud på dette princip, hvorfor mindretallet må forbeholde sig sin stilling til lovforslaget.

Naturligvis er jeg ked af det forbehold, som mindretallet har taget, men da løn-ningsrådets flertal har kunnet tiltræde, at jeg fremsætter lovforslaget, og da jeg selv sagt er helt indforstået med, at der gives rådet lejlighed til at udtale sig, forinden eventuelle ændringsforslag fremsættes, ser jeg ingen grund til ikke at fremsætte for-slaget i den foreliggende form.

Selv om jeg finder grund til at beklage, at ændringsforslag ikke vil kunne undgås efter lovforslagets fremsættelse her i folke-tinget, så vil jeg dog gerne samtidig påpege, at de ændringsforslag, der kan blive tale om at fremsætte, måske nok i sig selv kan anses for betydningsfulde, men set i relation til de meget væsentlige nydannelser inden for den grønlandske lønpolitik, som lovforslaget i sin helhed giver udtryk for, vil de ændringer, der kan blive tale om at søge gennemført, trods alt være af forholdsvis beskeden karakter.

Jeg vil derfor gerne slutte med at udtale, at når jeg har fundet det nødvendigt at fremsætte lovforslaget nu, skyldes det, at alle andre indkomstgrupper i Grønland pr. 1. april 1964 har fået tilsagn om den ind-komstforbedring, som Grønlandsudvalget af 1960 i sit skitseforslag er gået ind for. De i Grønland hjemmehørende statstjene-stemænd og de grønlandske tjenestemænd vil derfor føle sig uretfærdigt behandlet, hvis de ikke opnår tilsvarende lønforbed-ringer fra samme tidspunkt.

Yderligere er det min opfattelse, at en udskydelse af lovforslaget til fremsættelse i efterårets folketingssamling vil have yderst uønskede politiske — herunder national-politiske — virkninger.

Grønlandsudvalgets medlemmer og i sær-deleshed de grønlandske medlemmer, hvis indstilling til sagen har været af afgørende betydning for det foreliggende forslag, vil kunne føle sig svigtet, hvis forslaget ikke gennemføres nu. Det samme ville være til-fældet, for så vidt angår landsrådet samt de grønlandske tjenestemandsoorganisatio-ner.

Med disse bemærkninger vil jeg anbefale

det foreliggende lovforslag til det høje tings velvillige behandling.

Endvidere skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om Grønlands landsråd og kommunal-bestyrelser m. v.*, indeholdende bestemmelser om oprettelse af et Grønlandsråd.

Lovforslaget tager sigte på at gennemføre en af Grønlandsudvalget af 1960 vedtaget indstilling.

Formålet med forslaget er først og frem-mest at skabe et fælles dansk-grønlandsk forum, hvor vigtige problemer af betydning for udviklingen i det grønlandske samfund kan drøftes mellem danske og grønlandske politikere med henblik på en tværpolitisk rådgivning af regering og folketing. Der er her tale om en videreførelse af tanken bag folketingets Grønlandsudvalg, idet Grøn-land i det foreslåede organ ud over som i folketingets Grønlandsudvalg at være re-præsenteret ved de to for Grønland særlig valgte folketingsmedlemmer fremtidig også repræsenteres af medlemmer, valgt af det grønlandske landsråd. I et Grønlandsråd som det foreslåede vil danske og grønlandske politikere få mulighed for i fællesskab at afstikke de store linjer for Grønlandspoli-tikken. Man vil endvidere opnå, at repræsen-tanter for politiske partier i folketinget gennem deres arbejde i Grønlandsrådet vil få et indgående kendskab til de grønlandske problemer og deres baggrund og på første-hånd erfare, hvorledes den grønlandske be-folknings folkevalgte repræsentanter be-dømmer disse. På samme måde vil lands-rådet gennem sine repræsentanter i Grøn-landsrådet få mulighed for på en mere direkte måde end hidtil at fremføre den grønlandske befolknings og landsrådets øn-sker og synspunkter og personlig lære de danske politikeres indstilling hertil at kende.

Forudsætningen for Grønlandsudvalgets vedtagelse og indstilling om oprettelse af et Grønlandsråd har været, at dette skulle betyde en styrkelse af den grønlandske be-folknings indflydelse på udviklingen og herigennem ikke mindst en styrkelse af landsrådets stilling. Landsrådet skal som hidtil fremdeles have forelagt alle lov-forslag og vigtige spørgsmål til behandling, og på dette punkt skal der ikke ske nogen indskrænkning, men i modsætning til hidtil

[Ministeren for Grønland.]

skulle landsrådet få talsmænd, der direkte over for danske politikere kan fremføre landsrådets synspunkter. Det forudsættes, at landsrådet gennem jævnlige debatter om spørgsmål med relation til udviklingen i Grønland og om udviklingslinjerne i det hele taget vil udforme de grønlandske synspunkter, som landsrådets repræsentanter i Grønlandsrådet kan fremlægge til drøftelse med danske politikere i Grønlandsrådet.

Et andet vigtigt formål med at foreslå oprettet et permanent Grønlandsråd, der jævnligt holder møder — og dette forudsættes at kunne ske såvel i København som i Grønland — er at undgå nedsættelse af større kommissioner eller udvalg med få års mellemrum. Sådanne større kommissioner må nødvendigvis medføre uheldige spring i udviklingen, foruden at de overordentlig arbejdskrævende, fordi man hver gang i starten er nødt til at trække problemerne op fra grunden. Dette bliver ikke nødvendigt, hvis der etableres et permanent organ, der løbende kan følge udviklingen og afgive sine indstillinger. Et kommende Grønlandsråd vil således kunne følge de udviklingsplaner og forslag, der er udformet af „G-60“, og kunne videreføre det arbejde, der er udført i dette udvalg.

Det foreslås, at ministeren for Grønland træffer bestemmelse om lovens ikrafttræden og dermed om tidspunktet for, hvornår Grønlandsrådet skal indlede sit arbejde. Det er herved ønsket opnået at skabe en direkte kontinuitet mellem arbejdet i „G-60“ og det nye Grønlandsråd. Jeg er bekendt med, at formanden for „G-60“, såfremt lovforslaget vedtages, vil søge afslutningen af Grønlandsudvalgets arbejde fremskyndet, således at oprettelsen af rådet om muligt kan finde sted i forbindelse med det nylvalgte folketingssammmentræden i efteråret.

Flertallet i Grønlandsudvalget, hvis opfattelse jeg deler, har indstillet, at Grønlandsrådets formand skal udpeges af regeringen for en 5-årig periode. Begrundelsen herfor er bl. a. den, at en formand, der har en længere funktionsperiode end de valgte medlemmer af Grønlandsrådet, herved lettere vil kunne sikre en ønskelig kontinuitet i rådets arbejde. Ikke mindst de grønlandske medlemmer af „G-60“, der alle tilhører flertallet, lagde vægt på denne kontinuitet.

Det var endvidere flertallets opfattelse, at der kan opstå uheldige situationer, der kan vanskeliggøre rådets arbejde, hvis der ikke kan opnås enighed ved valget af formanden.

Når det er foreslået, at Grønlandsrådets sekretariat skal have en selvstændig placering, skyldes det, at sekretariatet helt og fuldt må kunne hellige sig arbejdet med at samle og bearbejde det materiale, som er nødvendigt for Grønlandsrådets planlægning og koordinerende funktioner. Sekretariatet må således ikke belastes med løbende administration og skal ikke udføre sådan, bortset fra korrespondance for ministeren for Grønland i hans virksomhed som koordinerende faktor for hele den danske Grønlandspolitik. Det må her tages i betragtning, at Grønlandsrådets virksomhed vil komme til at omfatte andre ministeriers og institutioners virksomhed end dem, Grønlandsministeriets departement udøver. Grønlandsrådet skal således som en af sine vigtigste opgaver tage sig af erhvervsproblemerne i Grønland, herunder af den kgl. grønlandske handels virksomhed, og i det omfang visse tjenestegrene bliver udskilt til fagministerierne, skal rådets virksomhed naturligvis også omfatte sådanne.

Forslaget har været forelagt for Grønlands landsråd i den ekstraordinære samling, som finder sted i Godthåb i øjeblikket.

Landsrådet har efter en nøje overvejelse enstemmigt tiltrådt det fremsatte lovforslag. Landsrådet har i forbindelse med tiltrædelsen bemærket, at det har været afgørende for landsrådet, at den grønlandske befolkning ved det fremsatte forslag igennem øget medbestemmelsesret og øget medansvar får stigende indflydelse på udviklingen. Landsrådet finder, at man igennem danske og grønlandske politiske repræsentanters samarbejde på lige fod i et sådant råd vil kunne styrke den dansk-grønlandske samhørighed. Landsrådet mener, at dette samarbejde vil fremme udviklingen af det grønlandske samfund som en ligeberettiget del af det danske rige på en sund, harmonisk måde.

Medens det for landsrådet forelagte lovforslag efter indstilling fra „G-60“ indeholdt den bestemmelse, at formanden for Grønlands landsråd skulle være født medlem af Grønlandsrådet, har landsrådet henstillet, at dette ændres, således at landsrådet vælger 3 medlemmer til Grønlandsrådet på lige fod.

[Ministeren for Grønland.]

I det for folketinget fremsatte lovforslag er der taget hensyn hertil.

Der vil endvidere blive taget hensyn til en henstilling fra landsrådet om, at landshøvdingen, såfremt han ikke af landsrådet vælges som medlem af rådet, fast tilforordnes Grønlandsrådet ligesom departementschefen i ministeriet for Grønland m. fl. Endelig vil det ved udarbejdelsen af forretningsordenen blive fastslået, at Grønlandsrådet skal kunne holde møder, uden at de tilforordnede medlemmer deltager.

Jeg anbefaler lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Boligministeren (Carl P. Jensen): Hermed skal jeg tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om hypotekforeninger*.

Under arbejdet med dette lovforslag er jeg flere gange blevet mødt med det spørgsmål, om der stadig er et behov for hypotekforeningerne. Er disse foreninger ikke blevet overflødige efter oprettelsen af boliglovens 3 realkreditfonde, som for landbrugsejendommenes vedkommende er blevet suppleret med Dansk Landbrugs Realkreditfond? Svaret kan man finde ved at slå op i Børsens kurslister eller ved at følge de beregninger af den effektive rente på 1., 2. og 3. prioriteterne, som hver måned offentliggøres i Statstidende. Man kan også se på udlånets omfang og vil da konstatere, at hypotekforeningerne i den sidste halve snes år procentvis har haft større fremgang end kreditforeningerne.

Selv om man godt kunne ønske sig, at vort realkreditsystem var knap så kompliceret, som tilfældet er, må man sikkert erkende, at hypotekforeningerne stadig udfylder en plads i den organiserede långivning.

Når der således stadig er behov for hypotekforeningslånene, må låntagerne — for det er jo låntagerne og ikke de enkelte foreninger, sagen drejer sig om — have krav på, at hypotekforeningerne har en tidssvarende

og hensigtsmæssig lovgivning at virke under.

For det første forekommer det da rimeligt at imødekomme landhypotekforeningernes ønske om at komme ind under hypotekforeningsloven. De 3 landhypotekforeninger var jo ude for kraftig modvind i 30-erne og blev som følge deraf stort set holdt uden for hypotekforeningsloven af 1936. Nu har forholdene stabiliseret sig, og der er ikke længere grundlag for at opretholde denne særstilling. Helst så jeg sontringen mellem landforeninger og byforeninger helt ophævet, men dette er ikke lykkedes i denne omgang. Det skal jeg senere vende tilbage til.

Dernæst vil det være naturligt at foretage en ajourføring af hypotekforeningsloven, således at den så at sige kommer på højde med kreditforeningsloven. Kreditforeningsloven, som også er fra 1936, er jo blevet ændret adskillige gange i de forløbne år, uden at hypotekforeningsloven på alle punkter er fulgt med. Dette bør nu rettes op.

Endelig kunne der inden for hypotekforeningernes eget felt ydes et bidrag til en forenkling af realkreditsystemet, ved at man fik tilrettelagt udlånsadgangen på en mere hensigtsmæssig og tidssvarende måde, end tilfældet er nu. Forhåbentlig betegner forslaget en indledning til en sådan rationalisering.

Det er ganske ejendommeligt at betragte foreningernes udlånsadgang eller — sagt på en anden måde — se på, hvilke muligheder låntagerne har for at få hypotekforeningslån.

Begynder vi i hovedstadsområdet, finder vi, at der altid er mindst 2 foreninger at gå til, men i adskillige af hovedstadskommunerne virker både 3 og 4 hypotekforeninger.

Går vi uden for hovedstadsområdet, men holder os på denne side af Lille-Bælt, finder vi, at der er en forening, som har eneret på udlånet i købstæderne, medens en anden forening har eneret på udlånet i de rene landdistrikter. Heldigst stillet er låntagerne